

УДК 378:37.011.3-051:37.017:159.95(045)

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-5\(45\)-1003-1012](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-5(45)-1003-1012)

Артемьєва Інна Сергіївна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, тел.: (098) 080-29-59, <https://orcid.org/0000-0003-3628-4802>

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО АКМЕОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. Стаття репрезентує результати аналізу наукового фонду, в якому описано акмеологічний підхід до професійного та особистісного саморозвитку педагога як такого, що вможливорює виявлення тих особистісних «ресурсів» студентів, що позитивно впливають на становлення їх Я-концепції, розвитку Я-професійного та загальної культури життєдіяльності. Специфіковано термінологічний тезаурус проблематики акмеологічного розвитку майбутнього вчителя шляхом уточнення змісту понять «акмеологічна грамотність», «акмеологічна спрямованість», «акмеологічний потенціал», «акмеологічна позиція», «акмеологічна компетентність». Засвідчено кореляційний зв'язок між категоріями «акмеологічний розвиток» та «акмеологічна компетентність» в розрізі підготовки сучасного вчителя. Акмеологічну компетентність майбутнього вчителя схарактеризовано як концептуальний та фахово-детермінований результат його акмеологічного розвитку в процесі професійної підготовки, яка постає як інтегративна особистісна характеристика, що відображає готовність і здатність до цілеспрямованого професійного та особистісного зростання, заснованого на педагогічних знаннях, цінностях і ефективній мислєдіяльності, з орієнтацією на досягнення високого рівня професіоналізму в умовах сучасного соціокультурного та освітнього середовища. Доведено, що акмеологічна компетентність в системі професійного становлення майбутнього вчителя реалізує: мотиваційно-стимулюючу функцію, що виявляється у здатності активізувати й підтримувати мотиваційну сферу здобувачів вищої освіти педагогічних спеціальностей, сприяючи їхньому саморозвитку та професійному становленню в процесі акмеологічної діяльності; змістову функцію, що активізує самоосвітню діяльність студентів у реальному освітньому процесі;

нормативно-регламентуючу функцію, що забезпечує регулювання практичних умінь під час виконання навчально-виробничих завдань у межах квазіпрофесійної діяльності; творчу функцію, що спрямовує на розкриття індивідуальності майбутнього вчителя в процесі моделювання та проекту-

вання власної траєкторії професійного й особистісного зростання, що сприяє максимально ефективному досягненню особистісного «акме»; розвивальну функцію, що сприяє вдосконаленню професійно-особистісних якостей майбутнього вчителя, формуванні його акмеологічної свідомості та мислення.

Ключові слова: акмеологічний розвиток учителя, акмеологічний розвиток майбутнього вчителя, акмеологічна компетентність, акмеологічна культура, акмеологічна спрямованість, акмеологічна позиція, акмеологічна грамотність, акмеологічний потенціал, функції акмеологічної компетентності, акмеологічна діяльність, компетентнісний підхід, професійне становлення майбутнього вчителя, освітній простір, заклад вищої освіти.

Artemieva Inna Serhiivna PhD in Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Pedagogy, The state institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky», Odesa, tel.: (098) 080-29-59, <https://orcid.org/0000-0003-3628-4802>

COMPETENCE-BASED APPROACH TO THE ACMEOLOGICAL DEVELOPMENT OF FUTURE TEACHERS IN THE EDUCATIONAL SPACE OF A HIGHER EDUCATION INSTITUTION

Abstract. The article presents the results of the analysis of the scientific fund, which describes the acmeological approach to the professional and personal self-development of a teacher as one that makes it possible to identify those personal «resources» of students that positively affect the formation of their self-concept, development of self-professional and general culture of life. The terminological thesaurus of the problems of the future teacher's acmeological development is specified by clarifying the content of the concepts of «acmeological literacy», «acmeological orientation», «acmeological potential», «acmeological position», «acmeological competence». The correlation between the categories of «acmeological development» and «acmeological competence» in the context of modern teacher training is shown. The acmeological competence of the future teacher is characterized as a conceptual and professionally determined result of his acmeological development in the process of professional training, appears as an integrative personal characteristic that reflects the readiness and ability for purposeful professional and personal growth based on pedagogical knowledge, values and effective thought activity, with an orientation towards achieving a high level of professionalism in the modern socio-cultural and educational environment. It is proved that acmeological competence in the system of professional development of future teachers implements: motivational and stimulating function, which is manifested in the ability to activate and support the motivational sphere of higher education students of pedagogical specialties, promoting their self-development and professional formation in the process of acmeological activity; content function,

which activates students' self-education in the real educational process; normative and regulatory function, which ensures the regulation of practical skills in the performance of educational and production tasks within quasi-professional activities; creative function, which aims to reveal the individuality of the future teacher in the process of modeling and designing their own trajectory of professional and personal growth, which contributes to the most effective achievement of personal «acme»; developmental function, which contributes to the improvement of professional and personal qualities of the future teacher, the formation of his acmeological consciousness and thinking.

Keywords: acmeological development of a teacher, acmeological development of a future teacher, acmeological competence, acmeological culture, acmeological orientation, acmeological position, acmeological literacy, acmeological potential, functions of acmeological competence, acmeological activity, competence-based approach, professional development of a future teacher, educational space, higher education institution.

Постановка проблеми. Процес формування загальної професійної компетентності сучасного вчителя залишається предметом міждисциплінарного дискурсу, адже її зміст постійно варіюється відповідно сучасним тенденціям підготовки спеціалістів. Вчені-методологи та вчителі-практики останніми роками звертаються до акмеологічного підходу до підготовки вчителів, адже саме акмеологічна компетентність є маркером їх успішності, здатності діяти в умовах невизначеності освітнього простору, професійної мобільності та само ефективності. Акмеологічний підхід до професійної підготовки вчителів є не лише системотвірним чинником набуття педагогом фахової компетентності та готовності до педагогічної діяльності, а й методологічною основою ефективного засвоєння студентами технологій професійного та особистісного саморозвитку. Акмеологічний підхід до професійного та особистісного саморозвитку педагога вможливує виявлення тих особистісних «ресурсів» студентів, що позитивно впливають на становлення їх Я-концепції, розвитку Я-професійного та загальної культури життєдіяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Термін «акмеологічний розвиток» є відносно новим у науковому дискурсі та набуває широкого застосування в сучасній педагогічній науці, зважаючи на сучасні вимоги до вчителя. Сучасний педагог має прагнути педагогічного самовдосконалення, постійно підвищувати власну компетентність, нарощувати знаннєвий фонд, розвивати фахові вміння, відпрацьовувати механізми застосування педагогічних умінь різного типу в мінливих умовах інтегративного освітнього середовища.

Основу сучасних акмеологічно-педагогічних студій закладено на початку 90-х років ХХ століття О. Дубасенюк, О. Вознюком, С. Сисоєвою.

Останніми десятиліттями проблему акмеологічного зростання педагогів досліджують В. Федоришин, Г. Сотська, І. Ніколаєску, М. Радченко. Упродовж останніх років проблематика педагогічної акмеології доповнилась розвідками Д. Кібича, Г. Ребрової (доведено розвивальну роль акмеологічних технологій), В. Паламарюка (досліджено сутність акмеологічної культури вчителя природничого профілю), Т. Кучай, І. Пальшкової, О. Галіцан (висвітлено параметри акмеологічного становлення вчителя).

Разом із цим відмічаємо, що науковці здебільшого розглядають акмеологічний розвиток педагога як процес, що детермінується особистісними прагненнями фахівця розвивати творчий потенціал, активізувати нахили та внутрішні властивості з метою самореалізації в професії. Отже, залишається поза увагою дослідників кваліфікаційно-компетентнісний профіль педагога.

Мета статті полягає у висвітленні компетентнісних засад акмеологічного розвитку майбутніх учителів у процесі професійної підготовки. У межах дослідження передбачено специфікування термінологічного тезаурусу проблематики акмеологічного розвитку майбутнього вчителя шляхом уточнення змісту понять «акмеологічна грамотність», «акмеологічна спрямованість», «акмеологічний потенціал», «акмеологічна позиція», «акмеологічна компетентність». Також визначено завдання обґрунтувати кореляційний зв'язок між категоріями «акмеологічний розвиток» та «акмеологічна компетентність» у контексті професійної підготовки сучасного вчителя.

Виклад основного матеріалу. Аналіз існуючих у педагогічній науці трактувань поняття «акмеологічний розвиток учителя» (І. Ніколаєску [9], М. Радченко [11], Г. Сотська [13] та ін.) надав змогу інтерпретувати його як цілісний процес професійного становлення педагога, що охоплює не лише його фахове зростання, а й особистісне та духовне самовдосконалення. Це безперервне саморозвиття, яке передбачає підвищення рівня професійної самосвідомості, здатність до рефлексії власної педагогічної діяльності та поведінки в професійному середовищі.

Процес акмеологічного розвитку вчителя розпочинається ще на етапі здобуття фахової освіти й триває протягом усієї його професійної діяльності (за Г. Сотською [13], В. Федоришиним [14]). Цей розвиток виявляється у формуванні таких ключових характеристик, як акмеологічний потенціал, акмеологічна спрямованість, акмеологічна позиція, акмеологічна грамотність, акмеологічна компетентність і акмеологічна культура [11].

Оскільки у центрі уваги нашого дослідження знаходиться особистість майбутнього вчителя, а процес його акмеологічного розвитку розпочинається ще під час фахової підготовки, доцільно сформулювати визначення поняття «акмеологічний розвиток майбутнього вчителя» і конкретизувати зміст ключових характеристик, що зумовлюють особливості цього процесу. Проте передусім окреслимо перелік зазначених характеристик.

У сучасній системі вищої освіти все активніше впроваджується компетентнісний підхід як актуальна та ефективна модель організації освітнього процесу [8]. У цьому контексті, на нашу думку, акмеологічна компетентність може розглядатися як один із найоптимальніших результатів акмеологічного становлення майбутнього педагога та як цільовий освітній результат. У такій інтерпретації акмеологічна компетентність охоплює основні характеристики акмеологічного розвитку вчителя, за винятком акмеологічної культури, яка постає як окремий рівень у її структурному формуванні. Цей висновок ґрунтується на аналізі наукових положень Л. Кравченко [7], котра досліджує взаємозв'язок понять «культура» та «компетентність» у площині культурологічного та компетентнісного підходів. У її трактуванні поняття «компетентність» розглядається як похідне від «культури» – як нормативно зумовлений елемент, що відображає традиційні основи та регулятивні механізми розвитку культурного середовища.

Таким чином, акмеологічна культура містить у собі акмеологічну компетентність, яка виступає вихідним етапом її формування, тоді як сама акмеологічна культура втілює найвищий щабель акмеологічного розвитку особистості вчителя.

Спираючись на наведене вище розуміння поняття «акмеологічний розвиток учителя», а також на аналіз наукових праць, присвячених акмеологічному аспекту підготовки майбутніх педагогів (за О. Дубасенюк [3], В. Федоришиним [14] та ін.) вважаємо, що **акмеологічний розвиток майбутнього вчителя** слід трактувати як цілеспрямований, організований та поступовий процес, спрямований на досягнення студентом педагогічного закладу вищої освіти особистісної та професійної зрілості – стану «акме».

Детальне осмислення сутності акмеологічної компетентності майбутнього вчителя представлено в дослідженні молоді української науковиці М. Радченко [11]. Посилаючись на широкий спектр наукових джерел як вітчизняних, так і зарубіжних учених, авторка підкреслює, що кінцевим результатом акмеологічного розвитку виступає сформована акмеологічна компетентність майбутнього вчителя, яка базується на високому рівні розвитку таких ключових елементів, як акмеологічна грамотність, акмеологічна спрямованість, акмеологічний потенціал та акмеологічна позиція студента педагогічного закладу вищої освіти.

У свою чергу, *акмеологічна грамотність* майбутнього вчителя виявляється в здатності оперувати системою теоретико-методологічних та технологічних знань з основ акмеології, а також у сформованих уміннях і навичках їх практичного використання в інноваційній освітній діяльності. Така підготовленість сприяє формуванню акмеологічних ціннісних орієнтацій у професійній та науково-дослідній роботі (за В. Гальченко [1]).

Акмеологічна спрямованість є складним багатокomпонентним утворенням, що характеризує особистість як таку, яка налаштована на творче

самовдосконалення та прагнення до високих результатів у професійній сфері (за І. Зель [5]).

Акмеологічний потенціал майбутнього педагога відображає його творчу налаштованість на професійну діяльність і самовдосконалення. Це інтегративне утворення, що поєднує в собі ключові особистісні й професійні якості, які є підґрунтям для результативної педагогічної практики, досягнення високого рівня професійної професіоналізму та забезпечують умови для успішної самореалізації у професії (за В. Гальченко [1], М. Радченко [11]).

Акмеологічна позиція майбутнього вчителя формується як результат особистісного і професійного становлення здобувача вищої освіти, що виступає самоактуалізуючим суб'єктом розвитку. Вона є складним багатокомпонентним утворенням, зорієнтованим на досягнення високих результатів у педагогічній діяльності та відзначається комплементарністю, тобто гармонійною взаємодією сформованих професійних і особистісних якостей та вмінь (за Г. Коваленко [6], І. Ніколаєску [9], Л. Рибалко [12]).

Акмеологічна компетентність майбутнього вчителя, як концептуальний та фахово-детермінований результат його акмеологічного розвитку в процесі професійної підготовки, постає як інтегративна особистісна характеристика, що відображає готовність і здатність до цілеспрямованого професійного та особистісного зростання, заснованого на педагогічних знаннях, цінностях і ефективній мислєдіяльності, з орієнтацією на досягнення високого рівня професіоналізму в умовах сучасного соціокультурного та освітнього середовища (за Т. Дерекую [2], М. Євтухом [4], О. Проценко [10], М. Радченко [11]).

З функціонального погляду, акмеологічну компетентність майбутнього вчителя варто розуміти як здатність самостійно, усвідомлено та результативно визначати і реалізовувати власну траєкторію професійного розвитку, що визначає її як один із ключових компонентів професійно-педагогічної компетентності. Як і інші види компетентностей, вона має особистісне підґрунтя та формується на основі життєвих і професійно значущих цінностей. Її розвиток тісно пов'язаний із умінням визначати перспективні цілі, проявляти ініціативу, брати відповідальність і свідомо керувати власною професійною діяльністю. Така компетентність передбачає глибоке ціннісне ставлення до саморозвитку, здатність бачити цілі, реалізовувати їх, а також долати труднощі та суперечності, що виникають у професійному середовищі. Її формування триває протягом усього життя – як у природних умовах, так і в межах цілеспрямованого освітнього впливу, поступово переходячи до найвищого рівня – досягнення особистого «акме».

Основні функції акмеологічної компетентності майбутнього педагога охоплюють такі аспекти, як: мотиваційно-стимулююча, змістовна, нормативно-регламентуюча, творча та розвивальна. Далі зосередимо увагу на розкритті сутнісних характеристик кожної з цих функцій у контексті професійного становлення майбутнього вчителя.

Мотиваційно-стимулююча функція акмеологічної компетентності майбутнього вчителя виявляється в її здатності активізувати й підтримувати мотиваційну сферу здобувачів вищої освіти педагогічних спеціальностей, сприяючи їхньому саморозвитку та професійному становленню в процесі акмеологічної діяльності. Така діяльність заохочує майбутніх фахівців до розкриття творчого потенціалу та вдосконалення особистісно-професійних якостей.

У свою чергу, спираючись на аналіз наукових праць О. Дубасенюк [3], І. Ніколаєску [9], Г. Сотської [13] та інших дослідників, під акмеологічну діяльність майбутнього вчителя слід розглядати як свідоме й цілеспрямоване прагнення студента, як суб'єкта професійного становлення, до досягнення високого рівня професіоналізму, реалізація якої здійснюється через такі основні етапи, як: аналіз поточного рівня педагогічного професіоналізму, розробка й розвиток індивідуального акмеологічного проєкту (акмеограми), що містить концептуалізацію, технологічне та ресурсне забезпечення, а також постійне вдосконалення особистісно-професійної траєкторії на основі зворотного зв'язку щодо результатів педагогічної діяльності.

Змістовна функція полягає в тому, що здійснення акмеологічної діяльності постійно потребує науково-методологічного та методичного обґрунтування. Таким чином, істотну роль для здобувачів вищої освіти набуває система професійних та особистісно важливих знань, яка відображає закономірності професійно-особистісного розвитку. Потім необхідне знання про саму акмеологічну діяльність, її методологію, теорію, технологію і ресурсне забезпечення. Ця функція також активізує самоосвітню діяльність студентів у реальному освітньому процесі.

Нормативно-регламентуюча функція акмеологічної компетентності полягає в тому, що в процесі здобуття вищої педагогічної освіти майбутній вчитель опановує систему професійних норм, цінностей і смислів відповідно до вимог освітніх стандартів і змісту навчальних програм. Ця функція також забезпечує регулювання його практичної реалізації під час виконання навчально-виробничих завдань у межах квазіпрофесійної діяльності.

Творча функція акмеологічної компетентності майбутнього вчителя полягає в стимулюванні розвитку творчого мислення та креативного потенціалу здобувача вищої освіти. Вона спрямована на розкриття індивідуальності майбутнього вчителя в процесі моделювання та проєктування власної траєкторії професійного й особистісного зростання, що сприяє максимально ефективному досягненню особистісного «акме».

Розвивальна функція акмеологічної компетентності полягає в сприянні вдосконаленню професійно-особистісних якостей майбутнього вчителя, формуванні його акмеологічної свідомості та мислення. Цей розвиток має соціально зумовлений і керований характер. У процесі реалізації цієї функції здобувач вищої освіти активно залучається до рефлексивної діяльності,

здійснює систематичний самоаналіз власного рівня акмеологічної компетентності та, на основі отриманих висновків, формує індивідуальні програми самовдосконалення для підвищення свого професійного рівня та досягнення особистісного «акме».

Висновки. Стрімкі змінами в суспільній та культурній сферах життєдіяльності соціуму вимагають посилення уваги до професійної компетентності вчителя, який має бути транслятором інновацій, загальних культурних цінностей та світогляду. Ефективна підготовка майбутніх учителів в освітньому просторі педагогічного університету має урахувати акмеологічний аспект, адже саме він продукує неперервний саморозвиток педагога на засадах сталої Я-концепції. Реалізація компетентнісної моделі підготовки майбутнього вчителя може бути доповнена формуванням акмеологічної компетентності майбутнього вчителя, як показника його свідомого прагнення до самореалізації в професії, спрямованості на самовдосконалення та самоздійснення в освітній площині.

Перспективи подальшого розгляду проблеми вбачаємо у розробці структури акмеологічної компетентності майбутнього вчителя та з'ясуванні педагогічних умов її формування.

Література:

1. Гальченко В. Чинники розвитку акмеологічного потенціалу майбутніх педагогів дошкільної освіти. *Вісник Інституту розвитку дитини. Серія «Філософія, педагогіка, психологія»*. 2014. Вип. 33. С. 113–120.
2. Дерєка Т. Г. Формування акмеологічної компетентності фахівців фізичного виховання в процесі неперервної професійної підготовки. URL : [https://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/2015/N4\(32\)/4.PDF](https://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/2015/N4(32)/4.PDF) (дата звернення: 26.04.2025).
3. Дубасенюк О., Вознюк О. Методологія впровадження акмеологічної концепції професійного розвитку майбутнього педагога з орієнтацією на духовне й моральне та інтелектуальне зростання особистості. *Нові технології навчання*. 2024. № 98. С. 58–65.
4. Євтух М. Б., Скорик Т. В. Акмеологічний підхід до становлення професійної успішності майбутнього вчителя. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Серія «Педагогічні науки»*. 2020. Вип. 7(163). С. 8–13.
5. Зель І. О. Акмеологічна спрямованість як складова андрагогічної компетентності майбутніх учителів. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія «Психолого-педагогічні науки»*. 2012. № 1. С. 17–19.
6. Коваленко Г. С. Етапи формування акмеологічної позиції майбутнього вчителя. *Проблеми трудової та професійної підготовки*. 2009. Вип. 4. С. 52–57.
7. Кравченко Л. Правова культура і компетентність особистості: спільне й відмінне в культурологічному та компетентнісному підходах. *Імідж сучасного педагога*. 2020. № 4(193). С. 29–34.
8. Mukan N., Chubinska N., Zhongjun G. Компетентнісний підхід у вищій освіті: основні поняття та категорії. *Академічні візії*. 2023. № 17. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/475/435> (дата звернення: 11.04.2025).
9. Ніколаєску І. О. Практичні основи акмеологічного розвитку педагога в умовах освітньо-інформаційного простору. *Педагогічна освіта : теорія і практика*. 2013. Вип. 13. С. 107–112.

10. Проценко О. Акмеологічна компетентність майбутнього викладача закладу вищої освіти: структура і зміст. *Освітологічний дискурс*. 2019. № 1-2(24-25). С. 344–354. URL : <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/649/566> (дата звернення: 26.04.2025).
11. Радченко М. Р. Акмеологічний розвиток майбутнього педагога: основні умови для професійного самовдосконалення та саморозвитку. *Наукові записки. Серія «Педагогічні науки»*. 2022. Вип. 206. С. 197–201.
12. Рибалко Л. С. Методолого-теоретичні засади професійно-педагогічної само-реалізації майбутнього вчителя (акмеологічний аспект) : монографія. Запоріжжя : ЗДМУ, 2007. 442 с.
13. Сотська Г. Акмеологічний підхід у педагогічній освіті України. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/709238/1/%D1%81%D0%BE%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B02.pdf> (дата звернення: 11.04.2025).
14. Федоришин В. І. Акмеологічний розвиток майбутнього вчителя музики в творчому навчальному колективі : теорія та практика : монографія. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. 410 с.

References:

1. Halchenko, V. (2014). Chynnyky rozvytku akmeolohichnoho potentsialu maybutnikh pedahohiv doshkilnoyi osvity [Factors of development of future preschool teachers' acmeological potential]. *Visnyk Instytutu rozvytku dytyny. Ser.: Filosofiya, pedahohika, psykholojiya – Bulletin of the Institute of Child Development. Ser.: Philosophy, Pedagogy, Psychology*, 33, 113–120 [in Ukrainian].
2. Dereka, T.H. Formuvannya akmeolohichnoyi kompetentnosti fakhivtsiv fizychnoho vykhovannya v protsesi neperervnoyi profesiyanoi pidhotovky [Formation of acmeological competence of physical education specialists in the process of continuous professional training]. URL : [https://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/2015/N4\(32\)/4.PDF](https://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/2015/N4(32)/4.PDF) (data zvernennya: 26.04.2025) [in Ukrainian].
3. Dubasenyuk, O. & Voznyuk, O. (2024). Metodolohiya vprovadzhennya akmeolohichnoyi kontseptsiyi profesiynoho rozvytku maybutnoho pedahoha z oriyentatsiyeyu na dukhovne y moralne ta intelektualne zrostantya osobystosti [Methodology of implementing the acmeological concept of professional development of the future teacher with a focus on spiritual, moral and intellectual growth of the individual]. *Novi tekhnolohiyi navchannya – New technologies of education*, 98, 58–65 [in Ukrainian].
5. Zel, I.O. (2012). Akmeolohichna spryamovanist yak skladova andrahohichnoyi kompetentnosti maybutnikh uchyteliv [Acmeological orientation as a component of andragogical competence of future teachers]. *Naukovi zapysky Nizhynskoho derzhavnoho universytetu im. Mykoly Hoholya. Ser.: Psykholoho-pedahohichni nauky – Scientific Notes of Mykola Gogol Nizhyn State University. Ser.: Psychological and Pedagogical Sciences*, 1, 17–19 [in Ukrainian].
6. Kovalenko, H.S. (2009). Etapy formuvannya akmeolohichnoyi pozytsiyi maybutnoho vchytelya [Stages of formation of the future teacher's acmeological position]. *Problemy trudovoyi ta profesiyanoi pidhotovky – Problems of labor and vocational training*, 4, 52–57 [in Ukrainian].
7. Kravchenko, L. (2020). Pravova kultura i kompetentnist osobystosti: spilne y vidminne v kulturolohichnomu ta kompetentnisnomu pidkhdakh [Legal Culture and Personal Competence: Common and Different in Cultural and Competency Approaches]. *Imidzh suchasnoho pedahoha – The image of a modern teacher*, 4(193), 29–34 [in Ukrainian].
8. Mukan, N., Chubinska, N., Zhongjun, G. (2023). Kompetentnisnyy pidkhdid u vishchiiy osviti: osnovni ponyattya ta katehoriyi [Competency-based approach in higher education: basic concepts and categories]. *Akademichni viziyi – Academic visions*, 17. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/475/435> (data zvernennia: 11.04.2025) [in Ukrainian].

9. Nikolaiesku, I.O. (2013). Praktychni osnovy akmeolohichnoho rozvytku pedahoha v umovakh osvitho-informatsiinoho prostoru [Practical bases of acmeological development of a teacher in the conditions of educational and information space]. *Pedahohichna osvita : teoriia i praktyka – Teacher education: theory and practice*, 13, 107–112 [in Ukrainian].

10. Protsenko, O. (2019). Akmeolohichna kompetentnist maybutnoho vykladacha zakladu vyshchoyi osvity : struktura i zmist [Acmeological Competence of Future Teachers of Higher Education Institutions : Structure and Content]. *Osvitolohichnyy dyskurs – Educational discourse*, 1-2(24-25), 344–354. URL : <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/649/566> (data zvernennia: 26.04.2025) [in Ukrainian].

11. Radchenko, M.R. (2022). Akmeolohichnyy rozvytok maybutnoho pedahoha: osnovni umovy dlya profesiynoho samovdoskonalennya ta samorozvytku [Acmeological development of future teachers: basic conditions for professional self-improvement and self-development]. *Naukovi zapysky. Ser.: Pedahohichni nauky – Scientific notes. Ser.: Pedagogical Sciences*, 206, 197–201 [in Ukrainian].

12. Rybalko, L.S. (2007). *Metodoloho-teoretychni zasady profesiino-pedahohichnoi samorealizatsii maibutnoho vchytelia (akmeolohichnyi aspekt) [Methodological and Theoretical Bases of Future Teacher's Professional and Pedagogical Self-Realization (Acmeological Aspect)]*. Zaporizhzhya : ZDMU [in Ukrainian].

13. Sotska, H. Akmeolohichnyy pidkhid u pedahohichniy osviti Ukrayiny [Acmeological Approach in Teacher Education in Ukraine]. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/709238/1/%D1%81%D0%BE%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B02.pdf> (data zvernennia: 11.04.2025) [in Ukrainian].

14. Fedoryshyn, V.I. (2013). *Akmeolohichnyy rozvytok maybutnoho vchytelya muzyky v tvorchomu navchalnomu kolektyvi : teoriya ta praktyka [Acmeological Development of Future Music Teacher in a Creative Learning Team: Theory and Practice]*. Kyiv : NPU im. M. P. Drahomanova [in Ukrainian].